

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztvázás

725.14

Szerző: *Szilágyi Endre*Cím: *Nem lesz új Városháza, de egy házban lesz az egész Város*Forrás: *Nemzeti Újság*

Pérest

(Hely)

1936. IV. 12.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Hely

Idő

"1936"

Személy

Helyszám

Nem lesz új Városháza, de egy házban lesz az egész Város

**Milyen kérdéseket kell megoldania az új városháza
70.000 pengős eszmei pályázatának?**

Nyugat-Európa és Közép-Európa városainak büszkesége és ékessége a Városháza. A Városháza az az épület, amely a legszervezesebben nőtt ki a város életéből. A polgárok nem úgy gondolnak a városházára, mint valami hivatalra, ahonnan adóintézeteket küldenek szét és illetékeket szednek be, hanem mint a velük szeretetben összeforrott város büszkeségére. A városi kulturának s a városi léleknek kifejlődésére Magyarországon nem volt még lehetőség. Történelmi viszonyaink, nemzeti katasztrófáink lehetetlenné tették, hogy százados tradíciók kapcsolják össze a múlt a multtal s hogy a polgári arisztokrácia olyan értelemben bontakozzék ki, mint nyugaton. *Nincsenek évszázados utcáink és félévezredes épületeink, amelyeknek minden köve és minden fordulója történelemről beszél.*

Budapestnek nincs ugynevezett reprezentatív városháza. A központi városháza be van szorítva a Városház-utca s aki végigmegy azon az utcán, észre sem veszi, milyen épület mellett ment el.

Akármilyen nagy is a városháza, még sem lehet észrevenni. Pedig szép és nemes épület, sőt tradíciója is van. Egyike Pest legrégebbi épületeinek. Nem volt utjában a hatvanhét utáni gyökértelen városrendezési láznak s így szerencsére megkímélte a csákány, nem úgy, mint Pest egykori régi városházát, a finom és szép épületet, amelyet 1900-ban az Erzsébet-híd építése miatt leromboltak. A régi városházából a mai központi városházán már csak azok a klasszikus szobrok maradtak meg, amelyek ma a központi városháza oromzatán láthatók.

Katonakórházból — városháza

Új városháza építéséről sok szó esik mostanában. Arra azonban senki sem gondol, hogy a városháza szép, nyugatra néző frontját lerombolják. Nem is szabad hozzányulni ezekhez a vastag várfalakhoz, amiket 1716-ban kezdtek felhuzni. *A török hódoltság után újjáépülő Pestnek legnagyobb épülete volt ez a hatalmas ház.* És az idők zordonságáról beszél az a tény, hogy a kis pesti házak

között felépített legnagyobb ház — katonai kórház céljára készült. A török által feldúlt ország, amely beékelve a monarchiába, a hosszú török megszálltság után sem szünetelt meg harcolni, nem nélkülözhetette a rokkant, beteg, sebesült katonák kórházát. Később invalidusháznak nevezték, majd kaszárnyául szolgált. Az épületet III. Károly királyról nevezték el Károly-kaszárnyának s a mai Városház-utca a Gránátos-utca nevet viselte.

A mai városházának, a mi Budapestünk városházának is vannak tehát tradíciói. Több mint kétszáz esztendő öreg ház ez. Jól megépített vastag falakkal, szépen kiképzett boltozatokkal s ahol ma békés, alkotó munka folyik, ott egykor szétlőtt lábú katonák, régi vitézek hánkolódtak az ágyakon. A városháza egyik szobájában született Kerkánoly Lajos, az egykor híres pénzügyminiszter is.

Az 1894. évi XX. törvénycikk szerezte meg ezt az épületet a főváros számára. Ehhez az épülethez Budapest kifejlődésének és a forradalmak utáni újjáépítésnek tradíciója fűződik. Nem is akarja

tehát ezt a városházát senki lerombolni és helyette újat építeni, mint ahogy azt néhányan gondolják a legutóbbi közgyűlési határozat után, amely 70.000 pengőt szavazott meg egy nagyszabású tervpályázatra.

Az a terv, amely most a városházán felmerült, mindössze azt jelenti, hogy a főváros három nagyüzemének erejével a városháza Károly-köruti részét olyamódon építi újjá, hogy az beleilleszkedjék a Közmunka Tanácsal közösen végrehajtandó Károly-köruti városrendezésbe. Mert régóta halogatott terv már az, hogy az egész Károly-körutnak a Gerlóczy-utca és a Bazilika közötti részét rendezzék. *Előbb vagy utóbb nem lehet kitérni az Andrássy-ut torkolatának megépítése és a Bazilika kiszabadítása elől sem.* Ma még öreg házak állnak csak az Andrássy-ut torkolatában, de ha egyszer már itt nagy és új házak állnak, nem lehet nekik menni a csákánnyal. Viszont a telektulajdonosokat sem szabad évekig megkötni azzal, hogy nincs készen a városrendezés terve.

A fővárosi nagyüzemek egyesítéséről régóta beszélnek, de addig, *amig nem lehet közös helyiséget biztosítani az üzemek adminisztrációjának, az üzemek egységes vezetése is csaknem a lehetlenséggel határos.* De ha nem egyesítenék is az üzemeket, akkor is kívánatos, hogy a főváros polgársága együtt találja meg a három fontos nagyüzem adminisztrációját és ne kelljen a város különböző részeibe rohannia, ha a gáz-, víz- vagy elektromos ügyeit el akarja intézni.

Bérlet helyett „saját ház“

A központi városháza Károly király-
úti, továbbá az ehhez kapcsolódó Ger-

löczy- Kammermayer Károly utcai részének megfelelő ujjáépítésével nemcsak a nagyüzemeknek lehetne helyet biztosítani, hanem a városháza célszerűtlen pavillonjait is le lehetne rombolni s az ott működő hivatalokat megfelelő épületben elhelyezni. Ezenkívül a *Kisipari Hitelintézet*, a *Statisztikai Hivatal* s esetleg más olyan hivatalok is elvólnának helyezhetők az ujjáépült városházán, amelyek ma bérelt helyiségben vannak.

Ezzel az építkezéssel kapcsolatban azonban gondolni kell arra is, hogy restaurálják azt a régi épületszárnyat, amelyben ma számvetőségek és egyéb hivatalok vannak elhelyezve, holott régente kápolna volt. Ezt a szép, hatalmas, boltozatos termet igazán kár hivatali helyiségekül felhasználni és felaprózni, mert hiszen ilyen célra nem is való. Ebből a tereméből, amely két vagy háromemelet magasságu csarnok, ki lehetne emelni a közbeépített padlózatokat és olyan impozáns, ünnepélyes fogadásokra alkalmas helyiséget lehetne belőle teremteni, amelyet Budapest külföldi vendégeinek is büszkén mutogathatnánk.

Sajnos, Budapest nem Kopenhága s nem lehet remélni, hogy mint ott, ugy itt is a *gazdag fővárosi polgárok önkéntes adományaiból építsük meg az új városházát*. A megoldásnál gondolni kell a jövőre, de a pénzügyi szempontokat sem szabad mellőzni. Tíz-tizenkét millió pengő költséggel meg lehetne indítani a Károly-körut ujjáépítését, hajlékot lehetne adni az üzemeknek s végre kellőképpen ki volna használva az a városi telek, amelyen ma szerény kétemeletes házsor vonul végig.

A városháza megépítésének tervéről *Wolff Károly* a következőket mondotta: — A városháza a város szellemének kifejezője legyen. Ha én az új budapesti városházára gondolok, bennem Budapest nagyságához és középeurópai szerepéhez méltó városháza lebeg lelki szemeim előtt. A közgyűlés mostani határozata nem

jelenti még azt, hogy új városházát építünk, csupán egy lépés a Károly-köruti rész rendezése felé. Meg lehet-e valósítani egy olyan budapesti városházát, amely építészetileg is kifejezi a város szellemét, azt ma nem tudom megmondani. Kétségtelen, hogy ha az üzemek számára akarunk helyiséget biztosítani, akkor a történelmi stíluszempontoknak háttérbe kell szorulniuk a gyakorlati követelményekkel szemben. Hét-nyolcemeletes épületet nem lehet barokk stílusban megépíteni, viszont nem szeretném, ha rideg, rosszul meg-

oldott és a magyar éghajlati viszonyoknak sem teljesen megfelelő lapostetős Bauhaus-stílusban felépült üzletház kerülne a Károly-körutra. Remélem azonban, hogy a problémát meg lehet oldani és a közgyűlés legutóbbi határozata után mégis sikerül a Károly-köruti városrendezés évtizedes ügyét előrevinni.

Szendy Károly polgármester erről a nagyjelentőségű kérdéstről így nyilatkozott:

— Gyors tempóban készíttetem el az eszmei pályázat feltételeit. Abban a szövegben dolgozzuk ki a pályázati feltételeket, amelyben a közgyűlési határozatra vonatkozó előterjesztésem szól. Remélem, hogy a pénzügyi lehetőségeket és a művészi kívánságokat össze lehet egyeztetni. A Közmunkák Tanácsával karöltve oldjuk meg az új városháza felépítésének problémáját és azt szeretném, ha az új városháza még megfelelőbben tudná szolgálni a közönség érdekeit s ugyanakkor hozzájárulna ahhoz, hogy Budapest egy hatalmas, szép épülettel gazdagodjék. A közgyűlés által elfogadott koncepció lehetővé teszi azt, hogy ismét hatalmas munkaalkalmat nyujtsunk Budapest iparának és munkásságának.

Az üzemek otthona

Lamotte Károly alpolgármester az új városháza terveiről többek között a következőket mondotta:

— A főváros közgyűlése megszavazta azt a 70 ezer pengőt, amelyet a főváros a Károly-köruti front rendezésére és kiépítésére kiirandó eszmei tervpályázatra fordíthat. Ezzel óriási lépést tettünk előre az üzemi szökházak megvalósítása s a városháza végleges megoldása terén. A tervező műépítészek feladata lesz az, hogy megfelelő művészi megoldásról gondoskodjanak. Természetesen vannak bizonyos esztétikai, műszaki és adminisztratív követelmények, amelyeket meg kell tartani. Ha mi az üzemek jövedelmezőségét minél jobban akarjuk biztosítani, akkor olyan épületet is kell adnunk az adminisztráció számára,

amely a modern adminisztratív követelményeknek megfelel. A modern adminisztráció már egészen más eszközökkel dolgozik, mint a háború előtti. Tudományos kutatások állapították meg azokat a munkamódszereket, munkaeszközöket és környezeti feltételeket, amelyek mellett az adminisztráció a legcélszerűbben lebonnyolható. Nekünk arra kell törekednünk, hogy a kor követelményei szerint építsük meg a három fővárosi nagyüzem új otthonát. A másik szempont,

amelyre figyelemünk kell az, hogy az üzemek adminisztrációja számára biztosított épület ne emésszen fel olyan óriási tőkét, amely már az üzemi termelők rentabilitását nehezítené meg. Az üzemeknek arra kell törekedniük, hogy minden felesleges adminisztrációs költség nélkül, a legszükségesebb eszközökkel tudják előállítani termékeiket. Az építkezési technika nagy fejlettsége ma már lehetővé teszi, hogy ezeknek a követel-

ményeknek megfelelő és a művészi ízlést kielégítő épületet emelhessünk. Mihelyt a Közmunkák Tanácsa a szabályozási kérdést letárgyalja, amiben természetesen mi is részt veszünk, igyekezzünk gondoskodni arról, hogy az építészeti tervpályázatot mielőbb megtartsuk és a legjobb tervek közül válogatva fogjunk hozzá az építkezéshez.

— Előreláthatólag nem tudjuk megvalósítani az egész tervet, külföldön azonban nem egy városháza áll, amely évek hosszú munkája során szárnyanként épült fel és ma mégis művészi és egy-séges hatású. Évekre elosztva teremthetnénk meg az üzemek tőkéinek s nyugdíjalapjainak hasznos felhasználásával a budapesti városháza üzemi részét, s ezzel kapcsolatban a közigazgatási hivatalok befogadására szolgáló összes épületszárnyakat is tökéletesebbé tehetjük. A többi probléma megoldása a tervpályázat feladata.

Megvan tehát a remény arra, hogy az üzemek erejével kiépül a városháza Károly-köruti szárnya és megindul a fejlődés a belső körut mentén.

Szigethy Endre.